

УДК 821.111

ТЕТЯНА КУШНІРОВА

(Полтава)

МОТИВНА ОРГАНІЗАЦІЯ ДИТЯЧОЇ ПРОЗИ РОАЛЬДА ДАЛА

Ключові слова: *Роальд Дал, мотив, хронотоп, жанр, стиль, домінанта, літературна традиція.*

Творчість англійського письменника Роальда Дала (1916–1990) довгий час була не відомою широкому загалу українських читачів, лише на початку 90-х років з'являються переклади його доробку. Сучасне літературознавство звернулося до спадщини митця [1, 6], часом досить побіжно аналізується його творчість, розглядаються певні аспекти прози письменника. Ми маємо на меті детально проаналізувати дитячу прозу Р. Дала, зокрема твори «Матильда», «Джеймс і гігантський персик», «Чарлі та шоколадна фабрика», окреслити конгломерат мотивів, дослідити їх ієрархію, визначити домінуючі та ключові мотиви.

Роальд Дал – відомий англійський письменник, творчість якого наразі досить популярна та актуальна. «У його творах поміркований читач знайде передусім оригінальну візію сучасності і нас самих у різних життєвих ситуаціях» [6, с. 268]. За словами самого митця, творити він почав «для себе», для своїх доньок Олівії і Тесс, щоб було, що читати перед сном. Так з'явилися його книги «Джеймс і гігантський персик» (1961), «Чарлі та шоколадна фабрика» (1964), «Матильда» (1988), які й принесли йому всесвітню славу. Дал зазначав, що процес читання надто важливий для дітей: «Я дуже хочу навчити дітей стати гарними читачами, навчити їх відчувати разом із книгою... Книги повинні бути смішними, захопливими й дивовижними» [5, с. 55]. Письменник неодноразово зазначав, що писати для дітей досить важко, оскільки тяжко підтримувати цікавість дитини та втримати її біля книги, коли у сусідній кімнаті є телевізор.

Повість «Джеймс і гігантський персик» (1961) Роальдом Далом була написана для своїх дітей і про дітей. Письменник не збирався її публікувати, однак сім'я вмовила його віднести рукопис у редакцію. Сюжет твору доволі простий: маленький хлопчик Джеймс Генрі Троттер після втрати в автомобільній катастрофі батьків був змушений жити у своїх тіток, допоки одного чудесного дня його життя не змінилося.

Автор акцентує увагу на соціально-побутовому хронотопі, в якому існує маленький герой. Хлопчиків нелегко жилося в будинку своїх родичок: «Самозакохані, ледачі й жорстокі, вони тільки те й робили, що безпричинно лупцювали бідолашного Джеймса» [2, с. 5]. Читач бачить тіток Шкварку та Шпичку (промовисті імена безпосередньо пов'язані з їхнім характером та зовнішністю) літньої пори на шезлонгах у саду, де працює їхній маленький племінник: коле дрова для кухонної плити. Досить детально Р. Дал портретує тіток Джеймса, причому його портретні характеристики досить яскраві та мають виразну негативну семантику. Тітонька Шкварка була «неймовірно жирна і куца. Вона мала маленькі

поросячі оченята, запалий рот, біле обвисло-драглисте обличчя і скидалася на величезний білий качан розвареної капусти» [2, с. 10]. Зате тітка Шпичка була «худюща, довжелезна й кістлява, а її окуляри в металевій оправі трималися на кінчику носа на спеціальній защіпці. У неї був скрипучий голос і вузесенькі, довгі й слизаві уста, з яких повсякчас бризкала слина, коли вона сердилася чи хвилювалась» [2, с. 10]. Істоти, що знуцаються зі свого племінника, органічно вписуються в сумний безрадісний простір, у якому доводиться жити героєві. Для художнього простору твору характерна наявність бінарної опозиції «свій – чужий». Пагорб, на якому стояв дивний хиткий будинок тіток із занедбаним садом з єдиним старим-престарим персиковим деревом, стає для персонажа «чужим». А все, що існувало поза пагорбом (розкішні гаї й поля, малесенька сіра цятка батьківського будинку, «довжелезна чорнильно-синя смуга в небесній оправі» (океан – Т. К.) [2, с. 6]), представляє «свій» простір, у якому було комфортно героєві, доки він не потрапив до тіток. У творі залучені реальні топоси (Джеймс із батьками жили поблизу Лондона, дивний хиткий будинок тіток на височенному пагорбі у південній Англії, кінцева подорож до Нью-Йорка), що додає оповіді реалістичності. Деталізація побутового хронотопу та портретування оточення ще більше підкреслює гнітючу атмосферу безрадісного існування дитини.

Соціально-побутовий хронотоп, деталізований автором, передує ірреальному, такому, що виходить за межі уявлення читача. Примітно, що побутовий хронотоп раптово змінюється фантастичним, причому це відбувається після дивної зустрічі маленького героя з чарівником. Відтоді герой ніби переноситься в ірреальність, де й починається нове життя, відмінне від попереднього: безрадісного, самотнього.

Мотив сирітства є провідним у творчості Р. Дала, оскільки відсутність батьківської любові стає поштовхом до дивних перетворень, що відбуваються з героєм оповіді. Знаковою подією стає зустріч Джеймса після чергових тітчиних образ з чоловічком-коротуном, який подарував хлопчикові мішечок із маленькими зеленими кристаликами, що вели себе, ніби живі істоти. Завдяки чарам герой поринає в казку: на його подвір'ї виростає гігантський персик, у якому Джеймс разом із гігантськими Зозулькою-Божим Сонечком, Старим-Зеленим-Коником, пані Павучихою, Стоніжкою, Черв'яком, Шовкуном, Світлячкою-Хробачкою подорожує світом. Долаючи перепони, герої рухаються до своєї мети. Кожен із них у фіналі повісті отримує бажане: персик приземляється у Нью-Йорку на П'ятій авеню, усі герої «розбагатили й досягли успіху у своїй новій країні» [2, с. 221]. Стоніжка стала віце-президентом із торгівлі у величезній взуттєвій фірмі. Черв'яка, який мав «чудову рожеву шкіру, найняла одна компанія, що виготовляла жіночі креми для обличчя, рекламувати її вироби по телебаченню» [2, с. 221]. «Шовкопряд і пані Павучиха навчилися виробляти замість шовку нейлон, заснували вдвох фабрику й почали випускати канати для канатохідців» [2, с. 221]. «Світлячка-Хробачка стала освітлювати зсередини смолоскип на статуї Свободи» [2, с. 221], інші теж утілили в життя свою мрію. Жанровий зміст оповіді полягає в засудженні негативного ставлення до будь-якої істоти та відстоювання права кожної особистості на власне щастя.

Одним із центральних мотивів повісті стає мотив мрії, що набуває лейтмотивних рис. Джеймс від початку після втрати батьків був самотнім, оскільки тітки не дозволяли йому ні з ким спілкуватися. У фіналі він стає найщасливішою людиною на світі, оскільки, оселившись у персиковій кісточці в Центральному парку Нью-Йорка, спілкується з безліччю людей, що приходять до нього гостювати. Колись «найсумніший і найсамотніший маленький хлопчик» мав тепер «ціле море друзів» [2, с. 224].

Провідним мотивом повісті стає мотив дружби, віднайдення якої сприяє здійсненню бажань. Герої оповіді різняться своїми характерами, кожен із них наділений певним комплексом характерних рис, притаманних саме цьому персонажу. Кожен образ – це певний тип особистості, персоніфіковано перенесений на певну комаху. Героям важко знайти спільну мову, однак вони змушені порозумітися, оскільки саме від цього залежить їхнє майбутнє. Мотив випробування злими силами, характерний для фольклорних зразків, стає центральним у творі. Подолання перешкод (шторм, акули, що намагалися з'їсти персик, чайки, Хмарулі тощо) об'єднує героїв, спонукає до віднайдення спільних інтересів.

Автор створює певну модель суспільства та намагається навчити читачів, передовсім дітлахів, співіснувати в соціумі. Для казки загалом характерний дидактизм, цей твір не є винятком. Автор упродовж усієї оповіді повчає юного читача, виносить на розгляд певні сентенції, змушує замислюватися. Проста, доступна для розуміння казкова форма дозволяє багатогранно розглянути певні ситуації, а ірреальний хронотоп – знайти нестандартне рішення. Наприклад, читача не дивують розміри персика, це сприймається на рівні фантастики, основним є те, що це чарівний засіб, на якому Джеймс та його супутники здійснюють свою мандрівку.

Ще одним твором, у якому героїня, існуючи у ворожому соціально-побутовому хронотопі, не відмежовується від нього, а намагається боротися, є повість «Матильда» (1988). Це історія про маленьку дівчинку, Матильду, геніальну дитину, котру не розуміють власні батьки та постійно принижує директорка школи.

Художній простір твору має двояку структуру: сім'я, де дитина приречена на самотність, і бібліотека та школа, де Матильда знаходить товаришів. Мотив сім'ї у творі звучить напрочуд гучно. Письменник виводить два типи внутрішньосімейних стосунків: обожнювальний, коли батьки не бачать у своїй дитині недоліків, і байдужий, коли дитина в сім'ї – тягар. Родина Матильди – це другий тип внутрішньосімейних стосунків. Батьки не цікавляться життям своєї дочки, не знають про її феноменальні здібності. Батько героїні – шахрай, що торгує старими машинами і не розуміє, для чого взагалі потрібні книги, якщо є телевізор. Мати – домогосподарка, яка щодня грає в бінго, годує сім'ю напівфабрикатами та більш за все полюбить телевізійні мильні опери. Промовисто автор портретує матір героїні: «Це була дебела жінка з фарбованим у яскраво-біле волоссям, хоча біля коренів воно мало рудий мишачий відтінок. Була вона густо намазюкана косметикою і мала неоковирно розпухлу фігуру – з тих, що здається, стягнені пасками власної плоті, які не дають тілу остаточно розвалитися [3, с. 28]. Негативна семантика у змалюванні батьків героїні проектується на соціально-побу-

товий хронотоп, що виявляється передовсім у внутрішньосімейних стосунках. Головна героїня змальована такою собі просвітницею, що насаджує передові ідеї й упевнена, що «якби ж їм (батькам – Т. К.) хоч трохи почитати Діккенса чи Кіплінга – тоді б вони швидко збагнули, що в житті буває і щось краще, ніж ошукування людей та сидіння перед телевизором» [3, с. 29]. Дівчинка полюбляє читати, книги розкривали перед нею досі не бачене життя. Вона зачитувалася творами Ч. Діккенса, Ш. Бронте, Д. Остін, Т. Гарді, М. Веб, Р. Кіплінга, Г. Велса, Е. Хемінгуей, В. Фолкнера та інших класиків світової літератури, причому дівчинці ледь виповнилося п'ять років. Однак рідні називали її дурною і тупою, що спричиняло непокору з боку героїні: щоразу, коли дівчинку ображали, вона вигадувала покарання для кривдників (намазала клеєм капелюха батька і, щоб відірвати його, довелося зрізати волосся, влаштувала фокус із папугою, якого рідні прийняли за привида тощо).

Іншим просторовим топосом у повісті стає школа, де Матильда почувалася краще, ніж удома, оскільки знаходить там друзів та улюблену вчительку – міс Гані. Авторське ставлення до керівництва школи має автобіографічне підґрунтя, оскільки малий Дал у дитинстві багато натерпівся від директора школи, який пропагував фізичні покарання. Пані Транчбул, директорка Матильдиної школи, була чемпіонкою з метання молота, а тепер тренується на учнях, серед яких особливо потерпає малеча. Директорка у фіналі виявляється тіткою міс Гані, що звела в могилу її батька, а над дівчинкою із самого дитинства нещадно знущалася.

Хоча для повісті характерний реальний хронотоп, часом він межує з ірреальним, відбувається вкраплення фольклорних мотивів, як-от наділення героїні чудесними силами, які дозволяють їй боротися з несправедливістю. Матильда наділена чудесним талантом – телекінезом, що дозволяє рухати предмети і стає своєчасним у здійсненні правосуддя. Героїня за допомогою свого таланту виганяє з міста ненависну всім пані Транчбул, повертає батьківський маєток міс Гані та влаштовує своє подальше життя. Батько дівчинки був пов'язаний із шахрарями, тому під тиском обставин сім'я змушена тікати в іншу країну. Матильда попросила залишити її з міс Гані, на що вони легко погодилися. Мотив самотності та сирітства, що продукувався впродовж всієї історії, у фіналі знаходить своє логічне завершення: дві споріднені душі, які страждали від несправедливості, знаходять одна одну.

Чудодійна сила, яку розвивала головна героїня оповіді, на відміну від фольклорних джерел, де вона залишається із головним героєм назавжди, в оповіді Р. Дала зникає так раптово, як і з'являється. Її виникнення, ймовірно, має разовий характер. Виникнувши раз, виконавши відведену їй роль, вона зникає, оскільки більше не потрібна. Матильда, маючи гострий розум та безпрецедентні здібності, може протистояти соціуму й сама, без залучення казкової сили.

Домінантними в оповіді стають бінарні мотиви добра і зла, що є традиційними для фольклорних джерел. Зло представляють дорослі, які не вміють цінувати і любити дитину та намагаються виховувати її за своїми, часом несправедливими та жорстокими, законами. Діти у Дала завжди праві й завжди перемагають.

Засуджуються автором і сучасні соціальні прояви: любов до грошей, зароблених будь-яким шляхом, бездумні розваги, відсутність сімейних цінностей. Досить часто негативні прояви доволі гіперболізовані, що зближує цю оповідь зі зразками усної народної творчості.

Одним із центральних творів, у якому дитяча тематика відіграє визначальну роль, стає повість Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика», опублікована 1964 року. Актуальність порушених автором проблем дозволила книзі залишатися найулюбленішою історією впродовж багатьох років у дітей різних національностей.

За словами Дала, в основі казки лежать дитячі враження автора. Під час навчання в школі-інтернаті «Рептоне» він та інші хлопчики отримували цікаві подарунки. «Час від часу кожен хлопчик нашої школи отримував просту сіру картонну коробку, – пише Дал у автобіографічній повісті «Хлопчик». – Хочете вірте, хочете ні, це був подарунок від великої шоколадної фабрики «Кедбері». ...Я не сумніваюся, що пізніше, тридцять п'ять років потому, коли я роздумував над сюжетом моєї другої книги для дітей, я згадав ті маленькі картонні коробки та шоколадки-новинки всередині них і почав писати книгу під назвою «Чарлі і шоколадна фабрика» [5, с. 10].

Сюжет повісті, як і загалом у Р. Дала, не складний і, на перший погляд, навіть простуватий. Власник шоколадної фабрики Віллі Вонка після багатьох років самітницького життя влаштовує екскурсію своєю фабрикою. Щасливі п'ять квитків отримують діти, змальовані автором носіями певних негативних рис: Август Глуп (англ. *Austus Gloop*) – жадібний і ненажерливий хлопчик, «їжа – його улюблене заняття»; Верука Солт (англ. *Veruka Solt*) – розбалувана дівчинка із сім'ї власників фабрики з переробки горіхів, звикла, щоб усі її примхи виконувались; Віолетта Бореґард (англ. *Violet Beauregarde*) – дівчинка, що постійно жує жуйку, її світовий рекорд – жування однієї жуйки протягом трьох місяців; Майк Тіві (англ. *Mike Teavee*) – хлопчик, що зранку до ночі дивиться телевізор, обожає гангстерські бойовики; Чарлі Бакет – бідний хлопчина, єдиним подарунком на День народження якого стає щороку плитка шоколаду. Саме Чарлі Бакет стає головним героєм твору.

Дал зображує дітей носіями смертних гріхів: жадібний Август Глуп (ненажерливість), балувана Верука Солт (жадібність), любителка жуйки Віолетта (гордині), телефанат Майк Тіві (ледарства). Іноді здається, що портретуються діти гіперболізовано, а Чарлі стає позитивним героєм завдяки смиренності та відсутності поганих якостей, оскільки безліч розваг йому не по кишені. Однак у повісті існує чіткий поділ героїв, як і у фольклорних зразках, на позитивних і негативних: усі, крім Чарлі, засуджуються автором і піддаються випробуванням.

Одним із центральних мотивів твору стає мотив випробування, причому випробовуються всі герої і, передовсім, Чарлі. Основним випробуванням, що дістається на долю головного героя, стає випробування бідністю. Митець деталізує життя Бакетів, описує безгрошів'я, в якому вони опинилися, акцентує увагу на стосунках у родині. Родина, незважаючи на всепоглинальну бідність, була дружною з напружуд теплими, довірливими стосунками.

Центральним мотивом у творі стає мотив доброти, оскільки головний герой – дитина з «великим» серцем та «доброю» душею. Бідність не зломил хлопчика, залишками їжі він ділився з батьками, ніколи не зазіхав на їхні мізерні порції капустиної юшки. Отримавши шоколадку на свято, він щодня з'їдає по малесенькому шматочку, щоб насолодитися її смаком. Щовечора хлопчик приходив до стареньких дідусів та бабусь, ділився з ними своїми мріями, слухав цікаві розповіді про життя. Саме там він уперше почув про Віллі Вонку та його чарівну фабрику. Вигравши омріяний квиток на фабрику, опинившись у царстві шоколаду, маленький герой та його дідусь демонструють усі чесноти, які виділяють їх серед інших гостей Віллі Вонки. Один за одним дітлахи, запрошені королем шоколаду, не проходять випробування і вибувають із гри. Випробування для героїв стають свого роду ініціацією, яку вони проходять через свої гріхи. Августус Глуп «ніби оглух і не чув нічого, крім поклику свого велетенського шлунка. Він простягся долі на весь зріст, витяг ший і по-собачому сьорбав з річки шоколад» [4, с. 111], потім упав у шоколадну річку і врешті-решт зник з очей і потрапив у трубу. Віолетта Бореґард без дозволу господаря фабрики спробувала експериментальний варіант жуйки і перетворилася на велетенську чорницю: «Її тіло роздималося й змінювало форму з такою швидкістю, що вже за хвилину перетворилося на величезну круглу темно-синю кулю – власне, на велетенську ягоду чорниці, – а від самої Віолети Бореґард лишилося тільки по парі крихітних ніжок та ручок, що стирчали з величезної круглої ягоди, та ще малесенька голівка нагорі» [4, с. 150]. Верука Солт забажала мати у домашньому звіринці дресировану білочку з «Горіхового цеху» шоколадної фабрики. Однак білки, які перевіряли горіхи на гнилість, визначили, що у голові Веруки пусто і викинули її в сміттепровід. Майк Тіві теж був некерованою дитиною, яка звикла чинити, як заманеться. «Хлопець летів мов навіжений, а добігши до величезної телекамери, відразу підскочив до рубильника, порозкидавши навсібіч умпа-лумпів» [4, с. 203]. Він захотів перевірити на собі телепортацію телевізійного шоколаду, що призвело до фізичного зменшення. Кожен із дітлахів чинив так, як звук у нормальному житті, що було на шоколадній фабриці Віллі Вонки неприпустимим. Шоколадний магнат виправляє помилки героїв, однак ще досить довгий час кожен із них страждає через свої негативні вподобання.

Художній простір повісті детально вималюваний автором та має ірреальне підґрунтя: мандри героїв шоколадною фабрикою Віллі Вонки вражають описовістю, детальною конкретизацією. Маленькі герої бачать шоколадні ріки, карамельні береги, знайомляться з новими технологіями («Лизальні шпалери для дитячих кімнат», «Гаряче морозиво для холодних днів», «Летючі шипучки», «Корови, що дояються шоколадним молоком», «Масловіскі і маслджин», «Водяні пістолети з полуничним соком», «Ірискові яблуні для вашого саду», «Вибухові цукерки для ваших ворогів», «Карамелькові пломби», «Губосклеувальна халва для балакучих батьків», «Невидимі шоколадки, щоб їсти на уроці», «Глазуровані олівці для смоктання» тощо), проходять безліч спеціалізованих кабінетів («Горіховий цех», «Шахта з видобування драже „Морські камінчики”», «Льодяникова ковзанка», «Лимонадні басейни», «Телевізійний шоколад») та ін. Герої, як не

дивно, не губляться у чарівному світі шоколадної фабрики, однак потрапляють у певні просторові лакуни, що стають пастками для героїв. Чарлі ж не спокусився жодним із див, хоча й виріс у бідній родині, яка часто недоїдала. Маленький герой переборює себе і стає переможцем, який отримує омріяну винагороду.

Господар шоколадної фабрики уважно стежив за гостями, адже основною метою організованої ним екскурсії на фабрику було знайдення спадкоємця: чесної, розумної і доброї людини, яка б гідно управляла гігантською фабрикою. Віллі Вонка зрозумів, що саме Чарлі Бакет – той, хто йому потрібен. Кінець повісті нагадує фінал зразків усної народної творчості, коли головний герой, наділений чеснотами, пройшовши безліч випробувань, отримує бажане. Чарлі Бакет як справжній казковий герой у фіналі отримує винагороду – царство шоколаду – фабрику Віллі Вонки. Ірреальний хронотоп у творі має фантастичний характер і дає можливість створювати, конструювати дійсність, що дозволяє абстрагуватися від реальності та активно її перетворювати.

Стильовою особливістю повісті Дала стають жанри-вставки, віршовані фрагменти – пісні, які виконують працівники фабрики Віллі Вонки, умпа-лумпи, що прибули з далекої дикої країни і втілюють природний погляд на цивілізацію і сучасних людей. Жанри-вставки майстерно вписані автором у сюжет, мають завершену структуру та несуть певне смислове навантаження, яке відображає жанровий зміст твору. У цих піснях засуджуються надмірні захоплення дітей їжею, жуйками, телевізійними розвагами, розкриваються причини дитячих проблем у сучасному світі. Хор умпа-лумпів звертається не тільки до дітей, а й до дорослих. Ще в 70-х роках минулого століття Р. Дал попереджав про деградацію дітлахів, котрі весь вільний час проводять перед екраном телевізора. «У голові стає в них пусто! / Гниє уява, мов капуста! / Усі зникають почуття / й таке тупе стає дитя, / що не сприймає чарівні / казки, фантазії й пісні! / А мозок, як швейцарський сир, / У мозку тім – мільйони дір... / Порожні очі, згаслий зір» [4, с. 214]. Автор пропонує і своє вирішення проблеми: умпа-лумпи засобом від «дитячих хвороб» уважають читання, яке розвиває творчу уяву, мислення, покращує характер і душу людини. Тобто жанри-вставки відтворюють ідейний складник повісті «Чарлі і шоколадна фабрика».

Таким чином, мотивна організація дитячої прози Роальда Дала (на матеріалі найзнаковіших творів письменника – «Матильда», «Джеймс і гігантський персик», «Чарлі і шоколадна фабрика») має різновекторну структуру. Конгломерат мотивів, що стають центральними у творах, ґрунтується на філософському складнику зі значним домінуванням суспільно-психологічних мотивів. Центральними у творчості письменника є мотиви сім'ї, яка стає своєрідним містком до формування особистості, а її відсутність призводить до самотності та поневірянь. Саме наявність міцної дружньої родини стає основою для зростання доброї, розумної, чемної особистості, готової прийти на допомогу ближньому. У творах Р. Дала присутній дидактичний стрижень, що не лише вплітається у сюжетну канву творів, але й проглядається «між рядками», що «підштовхує» незрілого читача до певних висновків. Зазвичай дидактичний складник закладений у жанрах-вставках, поетичних фрагментах, піснях, що мають автономну структуру. У

цих творах виокремлюється мотив дружби, що допомагає героєві не загубитися в багатоголосі світу, а створити свій мікросвіт, у якому йому буде комфортно. Напрочуд гучно в дитячій прозі Р. Дала звучать соціальні мотиви, оскільки саме в суспільстві після родини виховується особистість. Часто герої митця йдуть наперекір суспільним нормам, намагаються жити за своїми правилами, відмінними від загальноприйнятих.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бочкар О. Тріада жіночих образів у збірці оповідань Роальда Дала «Поцілунок» : неготичний аспект / Ольга Бочкар // Сучасне літературознавство та прикладна лінгвістика : американські та британські студії : матеріали II Міжнар. симпозіуму. – К., 2014. – С. 39–43.
2. Дал Р. Джеймс і гігантський персик / Роальд Дал. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2010. – 224 с.
3. Дал Р. Матильда / Роальд Дал. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2010. – 272 с.
4. Дал Р. Чарлі і шоколадна фабрика / Роальд Дал. – К. : А-Ба-Ба-Га-Ла-Ма-Га, 2005. – 240 с.
5. Кузовлев В. П. Английский язык : книга для чтения (6 класс) / В. П. Кузовлев. – М. : Просвещение, 2005. – 94 с.
6. Михед Т. В. Роалд Дал / Т. В. Михед // Історія зарубіжної літератури ХХ ст. : навч. посіб. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін. – К., 2010.

ТАТЬЯНА КУШНИРОВА

МОТИВНАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ ДЕТСКОЙ ПРОЗЫ РОАЛЬДА ДАЛА

В статье рассматриваются основные мотивы в детской прозе английского писателя Роальда Дала. Отслеживается эволюция мотивов, их роль в развитии сюжета и в раскрытии внутреннего мира персонажей. Выделяются особенности индивидуального стиля писателя, а также связь с литературной традицией.

Ключевые слова: *Роальд Дал, мотив, хронотоп, жанр, стиль, доминанта, литературная традиция.*

TATIANA KUSHNIROVA

MOTIVIC ORGANIZATION OF CHILDREN'S PROSE OF ROALD DAHL

In this article the main motives of children's prose of English writer Roald Dahl are examining. It is tracked the evolution of motives, their role in the development of the plot and in the disclosure of the inner world of the characters. Distinguished features of individual style of the writer, as well as communication with the literary tradition are marked out.

Key words: *Roald Dahl, motive, chronotope, genre, style, the dominant, a literary tradition.*

Одержано 4.02.2014 р.